

Vve beleid

Leef Kind

Roerstreek

Swalmen

Voorwoord

Voor u ligt het beleidsplan Voorschoolse Educatie (voorheen Voor- en vroegschoolse educatie VVE) van Leef Kind Roerstreek en Swalmen. Wij benoemen en beschrijven deze twee gemeentes apart, omdat er (nog) verschillen zijn in de werkwijzen. Leef Kind Roerstreek werkt themagericht met Peuterplein ter ondersteuning en Leef Kind Swalmen werkt volgens het VVE Programma Puk & Ko. Leef Kind heeft een duidelijke rol in de sluitende aanpak van 0-6 jarigen en de doorgaande ontwikkelingslijn van het kind.

In dit VE beleid staat beschreven op welke wijze Leef Kind Roerstreek en Swalmen binnen de kinderopvang en het peuterarrangement in haar kindercentra uitvoering wil geven aan de voorschoolse educatie. Aan de voorschoolse educatie ligt een visie ten grondslag. Deze visie en de vertaling hiervan in doelstellingen zijn nader uitgewerkt in dit VE-beleidsplan.

Dit VE beleid is bestemd voor ouders, medewerkers, stagiaires, beleidsambtenaren, onderwijskrachten en andere belangstellenden. Het beleidsplan geeft de gemeentes als subsidieverstrekker inzicht in de doelstellingen en activiteiten, welke met behulp van de verstrekte subsidie kunnen worden gerealiseerd. Ouders worden aan de hand van dit VE beleid geïnformeerd over onze visie en ons VE-aanbod, zodat zij weten wat zij mogen verwachten.

In het kader van Voorschoolse Educatie en doorgaande leerlijnen is het voor het basisonderwijs van belang te weten wat de kindercentra op dit terrein te bieden hebben. Het VE beleid is de basis voor het werkplan op locatie. De kindercentra geven op een unieke wijze uitvoering aan het VE-beleid.

Een VE beleid is nooit af. Nieuwe ervaringen en nieuwe inzichten met betrekking tot de ontwikkeling van de kinderen en de begeleiding daarin, zijn voor Raad van Toezicht (RvT), medewerkers en ouders reden om dit VE beleid te bekijken en indien nodig aan te passen.

Daar waar ouders geschreven staat, worden natuurlijk ook eventuele verzorgers van de kinderen bedoeld. En hij en/of hem kan zij en/of haar zijn en vice versa.

Indien er na het lezen van dit stuk nog vragen of onduidelijkheden zijn of u toelichting wenst, stellen wij het op prijs als u contact met ons opneemt.

Tot slot wensen wij u veel leesplezier toe.

Sigrid Geurts,
Directeur
Leef Kind

Toepassingsgebied

VE wordt aangeboden op de volgende locaties:

Leef Kind Roerstreek

Kindercentrum

Kindercentrum 't Vlaegelke
 Kindercentrum 't Muuske
 Kindercentrum 't Knienke
 Kindercentrum 't Baerke

Basisschool

De Draaiende Wieken
 De Berensprong
 De Achtbaan
 't Kempke

Locatie

Posterholt
 Herkenbosch
 Melick
 Sint Odiliënberg

Leef Kind Swalmen

Kindercentrum Gevaren

Lambertusschool
 Theresia
 De Octopus

Swalmen
 Boukoul
 Swalmen

Kindercentrum Octopus

De Octopus

Swalmen

Peuterarrangement Meestersweg

Lambertusschool

Swalmen

Theresia

Boukoul

De Octopus

Swalmen

Inleiding

VE is gericht op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden beginnend in kinderdagverblijven en/of peuterarrangementen doorlopend tot en met groep 2 van de basisschool. Naast spelen en ontmoeten wordt binnen Leef Kind expliciet aandacht besteed aan de ontwikkeling van het kind en het signaleren van eventuele ontwikkelingsachterstand of ontwikkelingsvoorsprong. Door middel van inzet van Voorschoolse educatie bieden we kinderen een betere startpositie op de basisschool.

Binnen Leef Kind is een stuurgroep WE, deze bestaat uit een extern adviseur WE, de directeur van de kinderopvang/peuterspeelzaal, locatiedirecteuren basisscholen, de zorgcoördinator kinderopvang/peuterspeelzaal en de coördinator peuterspeelzaal Swalmen. Vervolgens vinden er structureel clusterbijeenkomsten WE plaats, deze bestaan uit pedagogische medewerkers kinderopvang/peuterspeelzaal van de peutergroepen en de leerkrachten van groep 1 en 2 en een extern adviseur WE.

Op basis van landelijke beleidsontwikkelingen en ontwikkelingen in de praktijk wordt jaarlijks een activiteitenplan opgesteld en bijgesteld. De activiteiten betreffen de uitvoering van het WE-beleid op de kinderopvang en peuterspeelzaal en basisscholen.

Vanuit het Rijk worden in het kader van het Onderwijsachterstandenbeleid gelden beschikbaar gesteld voor Voor- en Vroegschoolse Educatie. Doel hiervan is om kinderen al op jonge leeftijd zodanig te ondersteunen dat zij zonder achterstand op de basisschool kunnen starten. Jaarlijks legt Leef Kind aan de gemeente Roerdalen verantwoording af, over de VE gelden, in relatie tot het vastgesteld activiteitenplan. Monitoring m.b.t. de resultaten, doelgroep bereik, dekkend aanbod van voorzieningen, etc. maken deel uit van de verantwoording.

De voorwaarden van VE

Doelgroep

Voorschoolse Educatie is in ieder geval bestemd voor doelgroepkinderen tussen 2 en 4 jaar oud en wordt verzorgd op een peuterarrangement of kinderdagverblijf.

Vroegschoolse educatie is bestemd voor doelgroepkinderen in groep 1 en 2 van de basisschool.

Doelgroepkinderen zijn kinderen die onvoldoende zijn toegerust voor de ontwikkelingseisen van de basisschool, waardoor ze kans lopen om achter te raken. De dreigende achterstand kan verschillende oorzaken hebben. De ouders spreken misschien zelf onvoldoende Nederlands, of het ontbreekt hen aan de mogelijkheid of het inzicht in de manier waarop zij de sociale- en emotionele ontwikkeling van hun kind kunnen stimuleren.

De doelgroepkinderen zijn de kinderen met een VE-indicatie, volgens criteria afgesproken met de partners: Gemeente Roerdalen en GGD JeugdGezondheidsZorg (JGZ).

Visie

Leef Kind zorgt niet alleen voor adequate opvang, we bieden ondersteuning aan persoonlijke ontwikkeling. Wij zijn de "Zelfversterker". Beetje gek woord misschien. Wij stimuleren het bewustzijn van het kind zo goed dat het kan uitgroeien tot een zelfstandig persoon die volwaardig kan deelnemen aan de wereld van de toekomst:

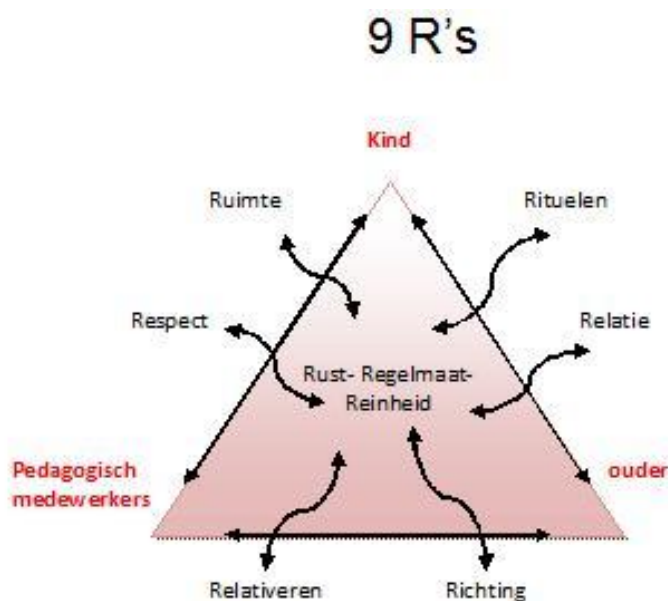
Opvangen
Volgen
Versterken

Kinderopvang betekent voor ons dat er sprake is van een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid tussen ouders en het kindercentrum gedurende de tijd dat het kind het kindercentrum bezoekt. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor (de opvoeding van) hun kind(eren), de pedagogisch medewerkers zijn medeopvoeders. De aard en de relatie tussen ouder en kind en tussen pedagogisch medewerker en kind en de omgeving waarin zij opvoeden verschilt. Pedagogisch medewerkers dienen heel bewust met kinderen om te gaan. Zij zien het kind door te kijken. Het samenwerken met collega's, met ouders en het werken met en voor kinderen in een groep vraagt om specifieke eisen en vaardigheden.

Een basis van vertrouwen en begrip tussen ouders en kindercentrum is belangrijk om te komen tot een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid. In deze visie wordt ervan uitgegaan, dat goede kwaliteit begint bij goed contact, goed overleg, afstemming, samenwerking en vertrouwen tussen ouders en pedagogisch medewerkers. Ouders hebben van nature een sterke emotionele band met hun kind. Pedagogisch medewerkers leren ouders en hun kinderen kennen en bouwen een relatie op. Dit vraagt om wederzijds respect, tijd en ruimte.

Binnen Leef Kind Swalmen werken wij volgens observatie en erkende WE programma Puk & Ko. We leren het kind door te kijken. Door te kijken naar het gedrag dat enkel een signaal is. Dit signaal en de behoefte van het kind wordt binnen Leef Kind Swalmen ondersteund door Puk en Ko, zodat het kind zich kan versterken tot "zelfversterker".

Binnen Leef Kind Roerstreek werken wij ondersteunend met de erkende WE Methode Peuterplein. Wij werken vanuit het individuele kind. Het kind is ons instrument. Wij volgen de belangstelling van het kind, wat het ons laat zien en horen. Daarnaast werken wij vanuit onze eigen kracht en onze eigen visie. We kijken, wachten en luisteren. We volgen, passen aan en voegen toe. Dat bepaalt hoe wij werken. Dit alles realiseren wij in het kader van de 9 R's.

De strakke wederkerige pijlen geven de basis weer waarvan uitgegaan wordt; deze ligt vast.

De bewegende pijlen wijzen op een proces, dat steeds in beweging is en steeds opnieuw bekeken wordt in het belang van de basis: kind, ouder en pedagogisch medewerker(s).

Pedagogisch medewerkers hebben inzicht nodig in het perspectief van de ouders en ontdekken waar ze ouders nodig hebben voor kwalitatief goede kinderopvang. Zij samen creëren de voor het kind veilige en prettige omgeving waarin het zich kan welbevinden. Een omgeving waarin het kind kan zijn en mag zijn wie het wil zijn. Een omgeving waarin het zich zelf kan versterken.

Mede opvoeden is voor ons: het doelgericht en doelbewust handelen van pedagogisch medewerkers met als resultaat dat het kind steeds zelfbewuster en zelfstandiger wordt en zelf kan en mag beslissen op basis van verkregen zelfvertrouwen. Het jonge kind wordt middels de 9 R's geholpen om zijn wereldje voorspelbaar te maken en grip te krijgen op eigen emoties en gedrag.

Uitgangspunten en doelstellingen zijn zoals voorgelegd in de Wet Kinderopvang afgeleid van de vier opvoedingsdoelen van prof. Dr. J.A.M. Riksen-Walraven.

De vier pedagogische basisdoelen (de vier competenties) zijn:

- Emotionele veiligheid
- Persoonlijke ontwikkeling
- Sociale competenties
- Waarden en normen

Hoe wij deze vier pedagogische doelen concreet invullen staat beschreven in ons Pedagogisch beleid.

Een integraal VE-programma

De Rijksoverheid omschrijft Voor- en Vroegschoolse Educatie (VE) als onderwijs voor peuters en kleuters met een taalachterstand. Hiermee kunnen kinderen op een speelse manier hun taalachterstand bijspijkeren. Zo kunnen zij een goede start maken op de basisschool. Er zijn diverse programma's. Ze richten zich vooral op taalachterstanden, maar besteden ook aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling, motorische ontwikkeling en de rekenontwikkeling van kinderen.

Binnen Leef Kind Roerstreek is ook VE: [spelen!](#)

Het is interessant om te zien wat er gebeurt als je kinderen vrij laat spelen. Het geeft je inzicht in hun belevingswereld. Daar kun je op latere momenten op voortborduren. Een kind dat vrij en met plezier mag spelen, zonder invloed van buitenaf dient de persoonlijkheid waar het kind van profiteert op latere leeftijd. Ook hebben kinderen een natuurlijke behoefte tot samenspel en het sleutelwoord is **HERHALING**. Denk maar aan de Teletubbies die voortdurend zeggen: "Nog een keer, nog een keer".

Door ruimte te maken voor (vrij) spel en de nieuwsgierige en onderzoekende houding van kinderen daarbij leidend te laten zijn (lees: "het kind is ons materiaal"), ontstaan mooie momenten. Spel is een middel. De rol van de pedagogisch medewerker is vooral voorwaarde scheppend en observerend zodat het kind zijn basis kan leggen tussen de 0 en 8 jaar. Kansen zien, kansen grijpen en kansen creëren. Daarnaast is het bewezen dat spelen goed is voor de ontwikkeling van je hersenen.

Er is interactie tussen kind en pedagogisch medewerker. De pedagogisch medewerker **kijkt, wacht en luistert** (KWL) en intensiveert door mee te spelen op het initiatief van het kind; **volgen, aanpassen en toevoegen** (VAT). Aansluiten bij het spel van de kinderen met hetzelfde spelmateriaal. Spiegelen. Hetzelfde doen en daarmee het spel begeleiden met spelaanbod én taalaanbod.

De pedagogisch medewerker zorgt dat zij zichtbaar en vindbaar in de buurt is voor hulp. Zij heeft kennis en kunde en past deze toe in de groep. Ouders en pedagogisch medewerkers vormen een eenheid. Diversiteit is kwaliteitsvoorwaarde. Ouderparticipatie is ook in deze heel belangrijk voor ons.

Een vastgestelde methodiek wordt aangestuurd door de volwassenen. Want als alle kinderen dezelfde kip moeten uitknippen, kunnen ze hun ei niet kwijt... Het spel wordt juist aangestuurd door het kind; wat, hoe, wanneer en waarom laat het kind ons zien en horen. Middels het Themagericht werken volgen wij het kind en stemmen af op zijn behoefte, zijn ontwikkeling. We gaan daarbij uit van de totale ontwikkeling van het kind (dus niet alleen de taal).

De kindercentra van Leef Kind Roerstreek en Leef Kind Swalmen bieden een verantwoorde opvang aan die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van kinderen in een veilige en gezonde omgeving. De kindercentra voldoen aan de kwaliteitseisen die door de GGD gesteld worden.

De VE groepen van Leef Kind Roerstreek werken Themagericht en gebruiken het navolgende VE-programma als bron: [Peuterplein](#). Peuterplein is een integraal centrumgericht programma voor kinderen van 0 - 4 jaar dat in het kader van het voor schoolse educatiebeleid wordt uitgevoerd. Het programma richt zich op de brede ontwikkeling van kinderen met specifieke aandacht voor taal, lezen en woordenschat. Peuterplein is opgebouwd in thema's.

Themagericht werken en Peuterplein Leef Kind Roerstreek

Het spel wordt juist aangestuurd door het kind; wat, hoe, wanneer en waarom laat het kind ons zien en horen. Dit in tegenstelling tot een methodiek, die wordt aangestuurd door de volwassenen. Middels het **Themagericht werken** volgen wij het kind en stemmen af op zijn behoefte, zijn ontwikkeling. We gaan daarbij uit van de **totale ontwikkeling van het kind** (dus niet alleen de taal).

Waar Leef Kind Roerstreek het verschil maakt, is dat het kind van nature speelt, wij het kind hierin volgen en onderdempelen in taal. Het heeft geen zin te versnellen, alle kinderen hebben namelijk verschillende leergevoelige perioden. Door een combinatie van activiteiten krijgen kinderen in een veilige omgeving grip op de wereld. Ze krijgen bij ons de kans zich optimaal te ontwikkelen. Belangrijk is dat kinderen ervaren dat ze trots op zichzelf kunnen zijn. Binnen het Themagericht werken wordt aandacht besteed aan onderstaande ontwikkelingsdomeinen.

1. Taalontwikkeling, ontluikende geletterdheid en tweetaligheid.
Aandachtsgebieden binnen dit domein zijn bijvoorbeeld: het stimuleren van de Nederlands taalontwikkeling, experimenteren met klanken en letters, interactievaardigheden, verhalen vertellen en woordenschatontwikkeling.
2. Ontluikende rekenvaardigheid.
Aandachtsgebieden binnen dit domein zijn bijvoorbeeld: omgaan met hoeveelheden en aantallen, meten en construeren.
3. Motorische ontwikkeling.
Aandachtsgebieden in dit domein zijn bijvoorbeeld: bewegingsopvoeding, links- of rechtshandig, onderscheid grote en kleine motoriek, Sensomotoriek, bewegingsthema's.
4. Sociaal-emotionele ontwikkeling.
Aandachtsgebieden binnen dit domein zijn bijvoorbeeld: hechtingsrelaties, autonomie, de omgang met volwassenen, andere kinderen en met jezelf.
5. Wereldoriëntatie.
Het verkennen van de wereld gebeurt bij jonge kinderen vanuit het 'ik'. Het kind zelf staat centraal; zijn ervaring, zintuiglijke beleving en emoties.

Het Themagericht werken voldoet aan de volgende kenmerken:

- Het zijn duidelijk uitgewerkte thema's.
- Er wordt veel aandacht besteedt aan taalverwerving.
- Het is flexibel: het kan worden aangepast aan de doelgroep of aan de situatie in de groep.
- Het geeft informatie aan ouders en specialisten en er zijn speciale activiteiten voor ouders, zodat zij betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind.

De beroepskracht-kind ratio (BKR) voor peuters bedraagt 1:8. In een groep met maximaal 8 kinderen is tenminste 1 beroepskracht aanwezig. Waar mogelijk worden beroepskrachten ondersteund door vrijwilligers. Een peutergroep bestaat bij ons uit maximaal 14 kinderen. Bij meer dan 8 kinderen is er een tweede gekwalificeerde pedagogisch medewerker aanwezig.

WE programma Puk & Ko Leef Kind Swalmen

De VE groepen van Leef Kind Swalmen werken volgens het erkende WE programma: Puk & Ko, dat zowel op de peuterspeelzaal als in de kinderopvang wordt gebruikt. Ter bevordering van de positieve effecten op de brede ontwikkeling van het jonge kind wordt alle kinderen vanaf 2 jaar die gebruik maken van de kinderopvang of peuterspeelzaal het programma geboden. Peuters met een taalontwikkelingsachterstand worden extra ondersteuning geboden om achterstanden voor de start in groep 1 van het basisonderwijs te verminderen of zelfs op te heffen. Peuters (WE-peuters met indicatie) van de peuterspeelzaal met extra ondersteuning komen i.p.v. twee dagdelen, vier dagdelen en voor de kinderopvang geldt een dagdeel extra. Alle peuters worden gestimuleerd, maar peuters met extra aandacht worden binnen de extra dagdelen extra gestimuleerd in hun ontwikkeling door begeleiding van de tutor en door extra aandacht van de pedagogisch medewerker.

Programma Puk en Ko

Puk en Ko is een totaal programma voor kinderen vanaf 0 tot 6 jaar. Dit programma heeft een doorgaande lijn binnen de kinderopvang en de peuterspeelzaal. De "Puk methode" is een taalmethode voor de jonge kinderen vol interactieve betekenisvolle activiteiten. Niet alleen kinderen met een taalachterstand maar ook de taalvaardige kinderen vinden hier voldoende uitdaging. Puk laat jonge kinderen spelenderwijs groeien in taal ontluikende gecijferdheid, sociale-communicatieve vaardigheden en woordenschat.

Puk en Ko biedt veel uitdagende activiteiten, de kinderen leren spelenderwijs en doen zelf ontdekkingen. Bij Puk en Ko wordt gewerkt met thema's die aansluiten bij de belevingswereld van het kind. Een thema duurt gemiddeld 4 weken of langer en wordt aangepast aan de doelgroep. De pedagogisch medewerkers besluiten in onderling overleg welk thema ze kiezen. Er wordt bekeken of er aanpassingen nodig zijn wat betreft de doelgroep, welke materialen zijn nodig bij het thema, hoe kan de ruimte in themasfeer worden ingericht en welke activiteiten passen bij het thema. Via de activiteiten spin kan een overzicht (wat aan bod komt) gemaakt worden van het thema. De activiteiten spin houdt in:

- Het thema
- De kring
- Expressie
- Voorleesverhaal/prentenboek
- Spel
- Hoek
- Knutselen
- Ontdekken

Van week tot week wordt er een planning gemaakt over de activiteiten die per dag gedaan worden. Elke activiteit binnen Puk en Ko wordt uitgewerkt, per activiteit zijn duidelijke doelstellingen geformuleerd. Zo weet de pedagogisch medewerker waar ze precies aan werkt. De activiteiten bieden genoeg mogelijkheden voor initiatieven van pedagogisch medewerkers en kinderen.

De thema's kunnen naar eigen inzicht aangepast worden bij onverwachte gebeurtenissen, bijv. de geboorte van een broertje of zusje.

De methodiek Puk en Ko bestaat uit 10 thema's:

1. Welkom Puk
2. Knuffels
3. Hatsjoe
4. Hoera een baby
5. Wat heb jij aan vandaag?
6. Regen
7. Dit ben ik
8. Eet smakelijk
9. Reuzen en kabouters
10. Oef, wat warm

De pedagogisch medewerkers zijn vrij in de keuze van de thema's, met een uitzondering, namelijk: het eerste thema "Welkom puk". Dit thema moet als eerste uitgevoerd worden, hier maken de kinderen kennis met Puk. Verder komen thema's als kermis, Sint Nicolaas, carnaval aan bod, deze worden ook uitgevoerd via de activiteiten spin. De speelse activiteiten lokken interactie uit waardoor een rijk taalaanbod ontstaat, zo kan er gericht ingespeeld worden op de taalontwikkeling. Door middel van pictogrammen worden thema's in beeld gebracht, waardoor het voor het kind herkenbaar wordt.

De methodiek Puk en Ko is een gecertificeerd VE programma en sluit goed aan bij het tutorprogramma. De nadruk ligt op de mondelinge vaardigheden: spreken, luisteren en vergroten van de woordenschat. In het thema "Hatsjoe" is bijvoorbeeld een activiteit waarin de kinderen ontdekken dat Puk verkouden is en waarin ze hem helpen met het snuiten van zijn neus. Daarbij leggen de kinderen niet alleen uit hoe Puk zijn neus moet snuiten (taal), ze leren ook om aardig te zijn voor een ander door hem te helpen (sociaal communicatieve ontwikkeling). Bovendien kiezen ze uit een theedoek, handdoek, baddoek en zakdoek de juiste doek om Puk z'n neus te snuiten, waarmee ze kennis maken met meten (beginnend rekenen, omhoog). De thema's zijn afgestemd op de directe belevingswereld van de peuters. De activiteiten zijn heel speels en worden op een ongedwongen manier verweven in het normale dagritme van de kinderopvang en de peuterspeelzaal.

Voldoende VE-tijd

Peuters worden opgevangen in groepen vanaf 2 tot 4 jaar. Peuters krijgen gedurende 3 dagdelen minimaal 10 uur per week Voorschoolse Educatie aangeboden. Per augustus 2020 zal dit opgehoogd worden naar de vereiste 16 uur per week.

Kwaliteit van de beroepskrachten Voorschoolse Educatie

In de groepen van Leef Kind wordt de pedagogische begeleiding van het kind verzorgd door gekwalificeerde pedagogisch medewerkers met minimaal opleidingsniveau PW-3 (of equivalent, conform CAO W&MD) die aan alle gestelde eisen voldoen om het spelen, ontmoeten, ontwikkelen, signaleren en ondersteunen van en bij peuters mogelijk te maken. Voortvloeiend uit de opleidingseisen kan aangenomen worden dat alle beroepskrachten voldoende Nederlands spreken.

Binnen de groepen van Leef Kind die aangemerkt zijn als VE-groepen, zijn de pedagogisch medewerkers naast het PW-3/4 en HBO-opleidingsniveau aanvullend VE Bekwaam-geschoold en gecertificeerd.

Aan de hand van opleidingsmogelijkheden die vastgelegd zijn in het jaarlijks VE-opleidingsplan, worden de beroepskrachten in de gelegenheid gesteld de kennis en vaardigheden ten aanzien van de Voorschoolse Educatie te onderhouden. Dit opleidingsplan heeft een gedeeltelijk verplichtend karakter.

Ouder

Ouderbeleid

Ouderparticipatie is een niet-vrijblijvende en gelijkwaardige samenwerking tussen ouders en kinderopvang, waarin ouders en kinderopvang vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid werken aan de ontwikkeling van het kind. In deze streven wij naar ouderbetrokkenheid 3.0. Wij zijn gelijkwaardige gesprekspartners, willen elkaar informeren én samenwerken in het belang van het kind. Het opbouwen van vertrouwen, persoonlijk contact, openheid, respect, deelname aan activiteiten en open communicatie staan hierin centraal.

Gericht ouderbeleid is van belang omdat ouders hun kind toevertrouwen aan de kinderopvang (het peuterarrangement en/of de dagopvang). Leef Kind vindt het belangrijk dat ouders correct en volledig geïnformeerd worden.

Om kinderen optimale ontwikkelingskansen te kunnen bieden, heeft het kindercentrum een taak ten opzichte van ouders. De ouders zijn en blijven verantwoordelijk voor hun kinderen. De sluitende aanpak (het vormgeven van de doorgaande ontwikkelingslijn) zal in de eerste plaats door de ouders in de thuissituatie vormgegeven moeten worden. Informatie uitwisseling, overleg en afstemming m.b.t. de aanpak van het individuele kind zijn taken die de organisatie ten opzichte van ouders heeft, welke worden ondersteund door het ouderportaal Konnect en het kindvolgsysteem KIJK.

Gegevens worden voor en door ouders en pedagogisch medewerkers van het kind vanaf binnenkomst op het kindercentrum totdat het naar school gaat bijgehouden. Het bevat informatie over de ontwikkeling van het kind, praktische informatie, tips en handvatten om het kind te ondersteunen tijdens zijn zoektocht. Er wordt hierbij dus uitgegaan van een samenwerking van ouders, kind en kindercentrum.

Voor veel ouders werkt de informatie-uitwisseling als extra ondersteuning. Door het laagdrempelig karakter leggen ouders vragen, zorgen en andere opvoedkwesties neer bij de pedagogisch medewerkers. Wanneer het betrekking heeft op opvoedondersteuning heeft de pedagogisch medewerker in samenwerking met de zorgcoördinator een verwijzende taak en fungeert als intermediair bij het tot stand brengen van een aanbod van opvoedondersteuning. Het uitvoeren van dit aanbod moet door gespecialiseerde deskundigen gebeuren. Ten aanzien van signalering van een (taal)ontwikkelingsachterstand of -voorsprong bij een kind worden de ouders intensief betrokken en wordt hen verzocht ondersteuning te bieden bij de extra begeleiding door de pedagogisch medewerker en de zorgcoördinator.

Ouders worden vooraf adequaat geïnformeerd bij inschrijving, waarna bij plaatsing een plaatsingsgesprek volgt. Tijdens dit plaatsingsgesprek krijgen ouders praktische informatie over VE en zullen de benodigde documenten met hen worden doorgenomen. Daarnaast wordt in dit gesprek aangegeven dat er een samenwerking is tussen ouders en het kindercentrum. Tevens worden ouders geïnformeerd over de oudercommissie.

Alle ouders (ook van kinderen die geen VE-plaatsing hebben) worden uitgenodigd een dagdeel in de groep aanwezig te zijn én elk thema kent een ouderactiviteit waarbij ouders uitgenodigd worden deel te nemen. Bovendien organiseert Leef Kind regelmatig workshops of informatiemomenten die gegeven worden met en door samenwerkende partners. Voorbeelden hiervan zijn de workshops "(Niet) pratende peuter", "Babygebaren", "Gezonde Kinderopvang" en "Voeding".

Het is gewenst dat ouders thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten doen, die hen wordt aangeboden vanuit het kindercentrum. Dit gebeurt enerzijds door middel van actieve deelname aan activiteiten in de groep (voorlezen, hulp bij knutselactiviteiten, meedraaien in de groep en uitstapjes) en anderzijds worden ouders door middel van themabrieven, nieuwsbrieven en tips uitgenodigd om thuis ook VE-stimulerende activiteiten te ondernemen. De effectiviteit van VE wordt vergroot wanneer ouders ook thuis met hun kinderen ontwikkelingsgerichte activiteiten doen. Daarnaast worden ouders gevraagd om te participeren vanuit hun talenten of hobby in het thema.

Vanuit de VE wordt ook de spel-inloop aangeboden waarin ouders aan het begin van het dagdeel enige tijd samen met hun kind kunnen spelen.

Ook laten we ouders graag zien hoe wij het doen. Door ze uit te nodigen een dagdeel in de groep aanwezig te zijn, zien ze hoe wij met de kinderen omgaan, hoe wij activiteiten begeleiden, taal inzetten. Er is ruimte om te ervaren en vragen te stellen. Als we een boek voorlezen en ouders zien hoe we begrippen uitbeelden c.q. voordragen, ervaren zij wat wij bedoelen.

Van ouders wordt verwacht dat zij actief deelnemen aan bovengenoemde activiteiten en ondersteuning die het kindercentrum biedt. Het bereik van ouders en het vergroten van de ouderbetrokkenheid vraagt een blijvende inspanning van alle medewerkers. De ouderbetrokkenheid is van groot belang voor de ontwikkeling van de kinderen.

Ouders worden geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind binnen het kindercentrum door middel van de breng- en haalcontacten en door middel van oudergesprekken.

De breng- en haalcontacten zijn zeer waardevolle momenten in contact met ouders. Het is laagdrempelig, transparant en biedt mogelijkheden tot het opbouwen van een vertrouwensband. Naast dat het de ouder gelegenheid geeft om met kinderen een spel te doen en de dag te starten biedt het de mogelijkheid om met elkaar in gesprek te gaan. Over het kind, hoe het thuis gaat, hoe de dag bij ons was etc.. Derhalve nemen wij hier zowel bij brengen als bij halen ruim te tijd voor.

Naast het plaatsingsgesprek vinden er minimaal 3 oudergesprekken plaats gedurende een periode van 2 jaar dat de peuter het kindercentrum bezoekt. In de regel is dit twee maanden na start, het gesprek "evaluatie einde wenperiode", daarna rond de 3^e verjaardag en enkele maanden voor de 4^e verjaardag van het kind. Daarnaast is er nog een gesprek wanneer het kind naar het basisonderwijs gaat. Het streven is om gedurende het verblijf in het kindercentrum tussentijds ook de ouders door middel van een gesprek te informeren over de ontwikkeling van het kind. Ouders zijn altijd vrij om tussentijds zelf een gesprekje aan te vragen.

Daarnaast wordt er een dagboek bijgehouden in het ouderportaal Konnect dat voor ouders in te zien, aan te vullen en te downloaden is. Via het ouderportaal wordt ook nieuws, foto's en berichten gestuurd.

Tijdens het verblijf van het kind in het kindercentrum wordt er rekening gehouden met de thuistaal maar wordt het kind gestimuleerd de Nederlandse taal eigen te maken. De thuistaal is de veilige taal. Het is belangrijk dat het kind thuis met zo veel mogelijk goede taal in aanmerking komt. Taal horen is het belangrijkste voor jonge kinderen. Het prikkelt en motiveert. Taalverwerving kan zowel simultaan (verschillende talen vanaf de geboorte) als sequentieel (eerst één, erna de andere taal leren). Hoe rijker het taalaanbod, hoe beter het kind de taal leert beheersen, dat geldt zowel voor één als meerdere talen. Wij hebben een VE folder in het Nederlands, Engels, Duits, Pools en Arabisch. Tevens kunnen we beroep doen op een tolk. Dit alles om (de eerste) contacten goed te leggen.

Indien het kind thuis Limburgs praat en de pedagogisch medewerker spreekt dit ook, dan kunnen zij in deze taal met elkaar communiceren. Dit voelt vaak bekender en veiliger voor het kind, zeker in het begin. Verschillen in de Limburgse taal zijn geen probleem. Het kan zelfs een leuk spel zijn. "Hoe heet dat donkere zoete dat je op de pannenkoek of op de boterham (met kaas) doet?" En voor je het weet hoor je verschillende varianten op stroop. En kennen anderstalige kinderen dit ook? Zo ja, hoe noemen zij dit? Laat het zien, laat het ruiken, laat het proeven en laat iedereen het op zijn manier benoemen. Om kinderen die thuis een andere taal spreken te laten aansluiten bij activiteiten kan er gekozen worden om woorden uit de thuistaal te gebruiken tijdens een activiteit. Welke verjaardagsliedjes zingen jullie thuis? En hoe tel je in jouw thuistaal? Dit geeft het kind een veilig en vertrouwd gevoel en het zorgt voor herkenning. Van daaruit kan uitgebouwd worden naar de Nederlands taal.

De VE-activiteiten binnen Leef Kind zijn in het Nederlands. Bovendien maken we gebruik van gebaren. Gebaren ondersteunen de woorden, ondersteunen de gesproken taal. Gebaren zijn herkenbaar, eenvoudig over te nemen en ondersteunen bij het leren van nieuwe woorden en begrippen. Het gebruik van gebaren kan de drempel verlagen om ook zelf te communiceren.

Kwaliteit van de uitvoering van VE

Een belangrijke randvoorwaarde voor het werken aan taalvaardigheid is dat het kind zich veilig voelt. Een vaste structuur, een rustige omgeving en aandacht voor het kind, helpen een gevoel van veiligheid en vertrouwen te creëren, ook wanneer bijvoorbeeld een gezamenlijke taal ontbreekt.

Gebleken is dat in de leeftijd van 0 tot 8 jaar de basis wordt gelegd. De in deze fase opgelopen achterstand in de ontwikkeling van het kind is naarmate de tijd vordert steeds moeilijker en tegen steeds hogere inspanningen en kosten in te lopen.

De sociale en emotionele ontwikkeling wordt dikwijls uitgesproken als “de sociaal-emotionele ontwikkeling”. Hiermee wordt aangegeven dat deze twee zaken kennelijk onverbrekkelijk bij elkaar horen en vaak gezien worden als één geheel. Binnen Leef Kind worden deze ontwikkelingsgebieden afzonderlijk benaderd.

De sociale ontwikkeling houdt in dat een kind zich weet te ontwikkelen tot een sociaalvaardig wezen, dat het gedrag vertoont dat bij de omstandigheden en de leeftijd past.

De emotionele ontwikkeling houdt in dat een kind zich emotioneel zo weet te ontwikkelen dat het emoties vertoont die passend zijn bij de omstandigheden en de leeftijd. Het kind moet de wereld om hem heen begrijpen op zijn eigen niveau en de emoties die al dan niet getoond worden, moeten passen bij de leeftijd/het ontwikkelingsniveau. Emotionele ontwikkeling houdt ook in dat een kind leert de eigen emoties te begrijpen en te sturen. Ook het begrijpen en adequaat reageren op emoties van anderen behoort tot de emotionele ontwikkeling. In plaats van te spreken over een achterstand of een voorsprong in de sociale en emotionele ontwikkeling zou men derhalve beter kunnen spreken van een andere ontwikkeling en is dit voor ons de motivatie om dit los van elkaar te koppelen.

Kwaliteit van de educatie: het aangeboden programma

Een integraal VE-programma Leef Kind Roerstreek

Het Themagericht werken, ondersteund door Peuterplein, wordt vormgegeven op gestructureerde en samenhangende wijze. De ontwikkeling van het kind wordt gestimuleerd op het gebied van taal, rekenen, motoriek en sociale ontwikkeling en emotionele ontwikkeling. Het Themagericht werken stimuleert jonge kinderen op een speelse manier in hun ontwikkeling. Het is “de totale ontwikkeling van het kind” een totaalprogramma, opgebouwd rondom thema’s, met aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden. Deze komen in samenhang aan bod. Door een combinatie van uitdagende activiteiten krijgen kinderen vanuit een veilige omgeving grip op de wereld.

De aanpak bestaat uit **verbinden**, **visualiseren** (aanwijzen wat je bedoelt), **semantiseren** (betekenis uitleggen) **routines**, **herhaling**, een **vast dagritme** in de groep en **het in kleine groepjes stimuleren van de ontwikkelingsgebieden in de zone van naaste ontwikkeling**. Uitgangspunt is **SPELEN** en wel zo dat kinderen o.a. taal, sociale en cognitieve vaardigheden leren door samen met andere kinderen te spelen en door de aanwezigheid van een meespelende, meer wetende, sensitieve responsieve volwassene. Het is de bedoeling dat het enthousiasme voor samen spelen wordt overgebracht op de ouders.

Een integraal VE-programma Leef Kind Swalmen

Puk & Ko is een uniek totaalprogramma voor kindercentra, met kinderen van 0 tot 4 jaar. Door actief bezig te zijn en lekker te spelen, ontwikkelen baby's, dreumesen en peuters zich breder en sneller. Puk en Ko is niet moeilijk, maar wel doordacht. De activiteiten stimuleren de spraak- en taalvaardigheid, sociaal-emotionele vaardigheden, motorische en zintuiglijke vaardigheden en geven de eerste rekenprikkel.

Bij Puk en Ko draait het niet om lesjes geven en leren, maar om vrolijk spelen, ontdekken en bewegen. Precies wat ukken het liefste doen! Door het spel op de juiste manier aan te moedigen, doen baby's, dreumesen en peuters nieuwe vaardigheden op en maken ze op natuurlijke wijze een brede ontwikkeling door. Speel, ontdek, groei en beweeg!

Werken met een doelgerichte planning

Iedere groep binnen Leef Kind hanteert een **jaarplanning** waarop aangegeven is welke thema's gedurende het jaar aan bod komen. Per thema wordt het VE-activiteitsaanbod in een weekplanning weergegeven. Uiterlijk een maand van te voren hebben 2 pedagogisch medewerkers een thema uitgewerkt; dit is inclusief een begroting voor de benodigde materialen van het thema alvorens deze aangeschaft worden. De overige pedagogisch medewerkers verdiepen zich uiterlijk een week voor aanvang van het thema in het thema. Het boek dat centraal staat in het thema is gelezen, materialen zijn aangeschaft (indien begroting goedgekeurd is) en activiteiten zijn uitgetoetst

Een thema kent 6 weken:

1. Taal
2. Sociaal emotioneel
3. Creatief
4. Sensomotorisch
5. Motorisch
6. Rekenen

In alle thema's is aandacht voor de totale ontwikkeling van het kind. Niet alleen doelgerichte activiteiten zijn VE. Alles is VE. Alles is gekoppeld aan het thema. Kinderen worden gevolgd en gestimuleerd in sociale vaardigheden, de motorische, creatieve en cognitieve ontwikkeling.

De weekplanning dient als leidraad voor het activiteitsaanbod, maar kan waar nodig gedurende de week bijgesteld worden, wanneer blijkt dat een kind of de groep laat zien dat een activiteit meer of minder aandacht nodig heeft. De plannings worden geëvalueerd volgens de PDCA-cyclus en waar nodig bijgesteld voor de toekomst.

Spelvormen	Voorbeeld	Ontwikkelingsaspect	Functie van het spel
Bewegingsspel	Sport & spel, dans, mime, yoga, kruipen, lopen, snoezelen, verven, plakken	Motorische ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • Oefenen van vaardigheden • Kwijtraken van overtollige energie • Verwerken van ervaringen • Ontspanning en plezier • Ontwikkeling • Taal
Constructiespel	Stapelen en bouwen	Motorische en verstandelijke ontwikkeling	
Exploratief spel	Onderzoekende en verkennende spellen. Zand, water, kleuren, vingerverf	Verstandelijke ontwikkeling	
Fantasiespel	Toneel, dans, doktertje, poppenhoek, verhalen	Sociaal-emotionele en taalontwikkeling	
Creatief spel	Knutselen, tekenen, toneel	Sociaal-emotionele ontwikkeling	
Sociaal spel	Knuffelen, zingen, wedstrijden, bordspellen	Sociaal-emotionele ontwikkeling	
Cognitief spel	Taal, puzzels, lotto's, stapelen en bouwen	Verstandelijke ontwikkeling	
Taalspel	Boeken, versjes, liedjes, rijm, dagelijkse bezigheden voortdurend benoemen	Taalontwikkeling	

Dagindeling in kort schematisch overzicht:

Dagopvang		Peuterarrangement	
08.00 – 09.30 uur	<ul style="list-style-type: none"> • brengen van de kinderen 	08.30 – 08.45 uur	<ul style="list-style-type: none"> • brengen van de kinderen
09.15 – 09.30 uur	<ul style="list-style-type: none"> • kring 	08.45 – 09.00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • kring
09.30 – 10.00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • fruit eten en drinken 	09.00 – 09.30 uur	<ul style="list-style-type: none"> • vrij spel
10.00 – 10.15 uur	<ul style="list-style-type: none"> • verschonen, wc en/of potje • persoonlijke verzorging baby's en voor de 1^e keer naar bed 	09.30 – 10.00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • fruit eten en drinken
10.15 – 11.00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • vrij spel, individuele activiteit, gezamenlijke (thema) activiteit 	10.00 – 10.15 uur	<ul style="list-style-type: none"> • verschonen, wc en/of potje
11.00 – 11.30 uur	<ul style="list-style-type: none"> • buiten spel: natuurbeleving 	10.15 – 11.00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • vrij spel, individuele activiteit, gezamenlijke (thema) activiteit
11.30 uur	<ul style="list-style-type: none"> • afsluiting ochtend 	11.00 – 11.30 uur	<ul style="list-style-type: none"> • buiten spel: natuurbeleving
11.30 – 12.00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • lunch 	11.30 – 11.45	<ul style="list-style-type: none"> • afsluiting in de kring
12.00 – 12.30 uur	<ul style="list-style-type: none"> • persoonlijke verzorging en oudere kinderen naar bed 	11.45 – 12.00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • halen van de kinderen
12.30 – 13.30 uur	<ul style="list-style-type: none"> • brengen en/of halen van kinderen 		
13.30 – 14.30 uur	<ul style="list-style-type: none"> • spelen en persoonlijke aandacht-momenten voor de allerjongsten 		
14.30 – 15.00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • tussendoortje en drinken • persoonlijke verzorging baby's en voor 2^e keer naar bed 		
15.15 – 16.30 uur	<ul style="list-style-type: none"> • vrij spel, individuele activiteit, gezamenlijke activiteit e/o themagerichte activiteit: 		
16.30 uur	<ul style="list-style-type: none"> • afsluiting middag 		
16.30 – 18.00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • halen van kinderen 		

Het activiteitenaanbod gericht op de taalontwikkeling is voldoende dekkend

Het activiteitenaanbod is gevarieerd en sluit aan bij de belevingswereld van het kind. De taalontwikkeling en taalstimulering staat bij ieder thema centraal. Activiteiten zijn actief, dus niet alleen kijken maar juist ervaren. Bij elk thema worden woorden uitgezocht o.a. zelfstandige naamwoorden en werkwoorden die centraal staan binnen het thema. Door het ervaren met al je zintuigen, met je hele lijf en door het beleven krijgen woorden betekenis. En door herhaling krijgen woorden een blijvende betekenis. Nieuwe woorden dienen minimaal 7x herhaalt te worden en hetzelfde woord komt in een later thema terug.

Neem bijvoorbeeld een appel. Deze kan in het thema "Eten" naar voren komen, maar ook bij het sprookje van Sneeuwwitje of in het thema "Herfst". En voordat de kinderen verhaaltjes horen over de appel, ermee gaan knutselen, rekenen etc. geven we de kinderen eerst een echte appel en laten hen deze ontdekken. Want bedenk en ervaar zelf maar het verschil:

Geef de kinderen een echte appel.

Wat kun je er mee?

Ruiken, proeven, vastpakken, snijden, schillen, eten, bijten, rollen, gooien, kleur en vorm benoemen etc.

Geef de kinderen een namaak appel van bijvoorbeeld plastic .

Wat kun je er mee?

Rollen, gooien, vastpakken, kleur en vorm benoemen etc.

Geef de kinderen een plaatje van een appel.

Wat kun je er mee?

Kleur en vorm benoemen?

Geef de kinderen een tekening van een appel.

Wat kun je er mee?

Kleuren?

Geef de kinderen het woord appel.

Wat kun je er mee?

Lezen?

APPEL

Tijdens het **vrij spelen** stimuleren de pedagogisch medewerkers de taalontwikkeling door samen met de kinderen te spelen en tijdens dit samenspel het handelen te benoemen, waardoor kinderen nieuwe woorden leren en inzicht krijgen in de zinsbouw. Daarnaast wordt er veel voorgelezen en gezongen, is er aandacht voor versjes en worden kinderen in de kring gestimuleerd iets te vertellen. Hierbij wordt ondersteunend gebruik gemaakt van de Basiswoordenlijst Amsterdamse Kleuters (BAK). Door het maken van een woordspin m.b.v. afbeeldingen aan het begin en aan het eind van een thema ontstaat een beeld van wat kinderen ervaren hebben.

Bij de start van een thema wordt het boek de eerste week uitgebeeld. De **handpop** helpt ons er natuurlijk bij. Deze wordt gedurende het thema bij de activiteiten betrokken. De weken erna wordt het boek voorgelezen. Hoe lees je voor? Welke materialen gebruik je? Verwonder de kinderen, bevraag ze niet.

Op de **verteltafel** staan voorwerpen die met het thema te maken hebben. Er hangt een foto bij. Dit zodat de kinderen gedurende de dag met de voorwerpen kunnen spelen. De pedagogisch medewerker inspireert en laat zien hoe je er mee zou kunnen spelen. Waarbij nieuwe woorden geïntroduceerd worden. Aan het eind van de dag, voordat we in de afsluitende kring gaan, maken we aan de hand van de foto de verteltafel weer compleet.

De **speelhoeken** zijn uitdagend ingericht: voorwerpen in de speelhoeken en de overige ruimte worden benoemd en in het kader van de **ontluikende geletterdheid** gelabeld met zowel een foto als het woord.

Het activiteitenaanbod gericht op de rekenontwikkeling is voldoende dekkend

Zoals reeds aangegeven is het activiteitenaanbod gevarieerd en sluit het aan op de belevingswereld van het kind. De **rekenontwikkeling** komt bij ieder thema aan bod. Activiteiten zijn actief, dus niet alleen kijken maar juist ervaren. Een getal is een symbool, net als taal moet dit bij kinderen inhoud krijgen. Door het **ervaren** met al je zintuigen, met je hele lijf en door het **beleven** krijgen getallen betekenis. Om op de basisschool en erna in het voortgezet onderwijs te kunnen rekenen is een goede basis nodig. Kinderen leren door te zoeken en te vergelijken, door te ervaren en te verwoorden. Dus we laten kinderen ervaren wat het is, wat er mee kan.

Neem bijvoorbeeld een doos. Als een kind zichzelf probeert in een veel te kleine doos te verstoppen, leert hij op zijn manier ordenen en ervaart het verschil tussen (te) groot en (te) klein maar ook leert hij de vorm van de doos kennen. De begrippen in, op, onder, naast, achter, voor etc.. Met een doos kun je bouwen, stapelen, schuiven, ordenen. En hij leert zijn eigen lichaam en zijn eigen mogelijkheden kennen en hij ervaart oorzaak en gevolg.

Ook de **bouwhoek** is een voorbeeld van rekenvaardigheden ervaren. Blokken, auto's, dieren en poppen zijn de basis voor een goede bouwhoek. Dit zodat er na het bouwen ook echt gespeeld kan worden. En tijdens het spelen weer verder gebouwd kan worden. De pedagogisch medewerker speelt mee en kan tijdens het spel rekentaal c.q. - begrippen aanbieden en toevoegen, passend bij het spel en de ontwikkeling van het kind. Denk hierbij aan lengte, tijd, temperatuur, gewicht.

Voor de ontwikkeling van het kind is het belangrijker dat het kind leert ervaren met materialen dan een getallenrijtje kent. Vaak tellen jonge kinderen 1, 2, 8, 6, 10. En dat mag! Voor een peuter is het voldoende als hij 1, 2, 3, 4, 5 kent. En dan bedoelen we niet het opzeggen van het rijtje maar de cijfers begrijpt.

Een ontluikend rekengevoel komt vooral tot bloei door in de spelsfeer aan te sluiten bij de spontane nieuwsgierigheid van jonge kinderen. En door activiteiten uit te lokken in contexten die voor kinderen betekenis hebben. Schools leren is niet aan de orde. Het gaat om het aansluiten bij en het opwekken van belangstelling voor maat, getal, ruimte, kijken, bouwen etc.

Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en wordt gedifferentieerd.

Het aanbod wordt per thema eenvoudig opgestart, waarna gedurende het thema een opbouw in moeilijkheidsgraad volgt. Het aanbod verschilt per leeftijdscategorie en wordt gedifferentieerd naar ontwikkelingsniveau. De pedagogisch medewerker benadert de kinderen op een bij het ontwikkelingsniveau van het kind passende wijze. Zowel kinderen die achter blijven in hun ontwikkeling als die wat voor lopen in hun ontwikkeling worden in kleine groepjes of individueel gestimuleerd in de ontwikkeling passend binnen het programma.

In een kleine groep kun je de kinderen nieuwsgierig maken. De kinderen worden in 2 groepjes gedeeld. Het eerste groepje krijgt een VE activiteit aangeboden, de tweede groep een verrijkingsactiviteit. Erna wordt gewisseld. De pedagogisch medewerkers stemmen van tevoren af wie welke activiteit doet, dit wordt opgenomen in de planning. Om het voor de kinderen duidelijker te maken in welk groepje ze horen kan de pedagogisch medewerker een ketting en armbandjes maken in 1 kleur.

De pedagogisch medewerker die bijvoorbeeld de rode ketting om heeft gaat een activiteit doen met de kinderen met een rood armbandje. Een dergelijke activiteit duurt ongeveer 10 à 15 minuten. Vaker kort werkt namelijk beter dan één keer lang. Kinderen leren ook van elkaar mits het verschil in de groep niet te groot is. Met het maken van groepjes (zowel kleine als grotere) houdt de pedagogisch medewerker hier rekening mee. Is het verschil te groot, dan vinden ze geen aansluiting; de betrokkenheid zal te laag zijn waardoor zij niet uitgedaagd worden om mee te doen.

Belangrijk hierbij is om te zorgen voor voldoende materialen. Elk kind heeft eigen materialen nodig. Gaat het in een thema bijvoorbeeld over baby's en je wilt samen met de kinderen de baby gaan verzorgen, kun je dit in de grote groep demonstreren. Je ruikt aan de vieze luier, je knijpt je neus dicht, je doet de kleertjes en de luier uit, doet de baby (een pop) in bad, droogt hem af, een schone luier aan en de kleertjes weer aan. Bij alles wat je doet, vertel je wat je doet en gebruik je gebaren. In de kleine groep heeft elk kind een eigen pop, badje, handdoek, luier etc. En samen gaan jullie aan de slag. Zij krijgen deze mogelijkheid dan ook. Het groepje waarbij de aandacht op taal ligt, zal met jou de stappen doorlopen (misschien heeft de pop alleen een luier aan) en door de woorden nogmaals te herhalen en het samen met hen te doen, krijgen de woorden betekenis. Het groepje dat motorisch heel behendig is, kan de pop wel al uit- en aankleden.

Kwaliteit van de educatie: Pedagogisch klimaat

De 9R's geven vorm aan het handelen van de pedagogisch medewerkers

De pedagogisch medewerker heeft een voorbeeldfunctie en gaat met respect met ieder kind om, onafhankelijk van de achtergrond van het kind. Kinderen leren door te imiteren, door handelingen na te spelen. En dat leren ze vooral onder begeleiding van een inspirerende, sensitieve, responsieve volwassene.

Ieder kind van de groep is belangrijk en verdient het om serieus genomen te worden. Niemand mag buitengesloten worden. Respect is een sleutelwoord; met respect omgaan met andere kinderen en de pedagogisch medewerkers. Met respect omgaan met de omgeving en met respect omgaan met het speelmateriaal.

De pedagogisch medewerker is beleefd, heeft fatsoensnormen, benadert kinderen, ouders en collega's respectvol en hanteert correct taalgebruik. De pedagogisch medewerker is zich er in haar handelen bewust van dat haar gedrag mogelijk geïmiteerd zal worden door het kind. Ook realiseert zij zich dat ze het gedrag van kinderen niet kan veranderen. Ze stelt zichzelf de vraag "Wat bied ik aan?" Ze kan namelijk wel haar gedrag en haar aanbod aanpassen om de betrokkenheid van de kinderen te vergroten.

Wanneer gedrags- en fatsoensnormen door pedagogisch medewerkers overschreden worden, moeten teamleden elkaar hierop aan kunnen spreken. Voor begeleiding, vragen en ondersteuning kunnen zij terecht bij de zorgcoördinator.

Duidelijke pedagogische gedragsgrenzen

De pedagogisch medewerker biedt een veilige uitnodigende en krachtige omgeving aan waar het kind graag komt. De pedagogisch medewerker stelt op respectvolle wijze duidelijk gedragsgrenzen en hanteert deze gedragsgrenzen consequent. Er wordt een omgeving gecreëerd waarin de kinderen zich binnen de bestaande regels kunnen bewegen en prettig voelen. Binnen Leef Kind wordt ieder kind geaccepteerd zoals hij is, maar daarnaast wordt ook geleerd zich aan een aantal huisregels te houden. Regels met betrekking tot het samen spelen en het omgaan met het speelmateriaal.

Groepsafspraken zijn onder andere:

- Er wordt naar elkaar geluisterd
- Er wordt op elkaar gewacht, iedereen komt aan de beurt
- Er wordt niet geslagen, geschopt, gekrabd of gebeten
- Er wordt samen opgeruimd
- Er wordt geen grove taal gebruikt
- Er wordt geen speelgoed afgepakt
- Er wordt geen speelgoed kapot gemaakt

In de omgang met elkaar en met kinderen kiezen we al jaren voor de **Gordon-communicatie** technieken en dus een positieve benadering. Dit doen we door het gedrag van het kind te benoemen en complimenten te geven. De aanpak van de Amerikaanse psycholoog Thomas Gordon (1918-2002) is gebaseerd op zijn overtuiging dat gebruik van macht binnen relaties schadelijk is. Hij werd wereldwijd beroemd met zijn boek 'Luisteren naar kinderen', waarin hij uitlegt hoe opvoeders en kinderen beter met elkaar kunnen communiceren zonder dat volwassenen daarbij hun macht misbruiken. De pedagogisch medewerker verwoordt dit ook naar het kind en bespreekt het gedrag van het kind na afloop van het dagdeel met de ouders.

De Gordonmethode is hiermee een kernpunt in ons pedagogisch handelen. Het vaste team is opgeleid middels de theorieën van Thomas Gordon. Dit wordt regelmatig herhaald en onder de aandacht gebracht bij alle medewerkers van Leef Kind. Hierdoor zijn alle medewerkers op de hoogte van de ontwikkeling en de ontwikkelingsgebieden van kinderen.

Stimuleren van sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van kinderen

Het kindercentrum is een plaats waar het kind (meestal) voor het eerst in een groep met anderen speelt. Hoewel kinderen vaak nog naast, in plaats van met elkaar spelen, krijgt het sociale aspect, door het samen in de kring zitten, het naar elkaar en de pedagogisch medewerker luisteren gericht vorm.

Jonge kinderen spelen in de regel in vrij spel met één of twee andere kinderen. Als ze aan tafel puzzelen of kleuren kunnen ze met meer kinderen spelen. Ze spelen niet zo zeer samen maar naast elkaar, bij elkaar en vinden het fijn om 'hun eigen ding' te doen in de nabijheid van anderen. Pedagogisch medewerkers houden hier in deze rekening mee in de verdeling van de kinderen in de ruimte zodat ze zowel in kleine groepjes als alleen kunnen spelen.

Ook het samen aan tafel eten en drinken en andere gezamenlijke activiteiten stimuleren de sociale ontwikkeling. Kinderen krijgen oog voor elkaar en leren rekening met elkaar houden. Ze leren samen spelen en samen delen en daarmee leren ze binnen een veilige omgeving hun eigen grenzen te ontwikkelen, plezier te ervaren aan het samen ondernemen van dingen en een vertrouwde plek in de groep te vinden. Pedagogisch medewerkers ondersteunen vriendschap en stimuleren sociaal gedrag zoals elkaar helpen en troosten. Ze ondersteunen samenspel.

Alle kinderen hebben recht op de mogelijkheid om zich **in hun eigen tempo en op hun eigen wijze te ontwikkelen**. Vanuit deze zienswijze hebben kinderen de ruimte nodig om te ontdekken en te experimenteren. Daarom is het dagelijks naar **buiten** gaan met de kinderen in de **natuur** en/of het op pad gaan in het dorp al naar gelang de mogelijkheden een must binnen Leef Kind. Het kind beleeft buiten zijn wereld. Op deze leeftijd willen veel kinderen 'Zelf doen'. Hiervoor moeten ze in de praktijk ook daadwerkelijk de ruimte krijgen. Het kind moet kunnen zeggen: 'Dat kan ik zelf' terwijl het probeert zijn jas zelf dicht te maken. De pedagogisch medewerker geeft het kind hiervoor de ruimte en stimuleert het om kleine probleempjes zelf op te lossen. De groep biedt jonge kinderen rijke mogelijkheden.

De pedagogisch medewerkers tonen respect voor de autonomie van de kinderen

De pedagogisch medewerker geeft de kinderen de kans en de ruimte om de wereld te ontdekken en zijn er voor hen als ze hierom vragen. Aan de ene kant heeft het kind behoefte aan **zorg** en aan de andere kant is er de drang naar **zelf doen**. In het kindercentrum wordt aandacht besteed aan het **stimuleren van de persoonlijke competenties**, zoals zelf je handen wassen, je jas aantrekken, je tasje in- en uitpakken, opruimen. Wanneer iets goed lukt, of wanneer het kind heel goed zijn best doet iets al zelf te kunnen, wordt het kind hierin nadrukkelijk bevestigd. 'Wat goed, dat jij dat al zelf kunt!'

Opruimen klinkt natuurlijk nooit leuk. En dus zingen we tijdens het opruimen of maken we er een spel van. Het is immers een activiteit waarbij aandacht besteed wordt aan sorteren en daarmee rekenen. Kinderen zoeken de materialen die bij elkaar horen. De auto's bij de auto's, de blokken bij de blokken etc.. Ook kan er op vorm of kleur bij elkaar gezocht worden. Als de kinderen opgeruimd hebben en bijvoorbeeld aan tafel gaan, loopt de pedagogisch medewerker nog even alle hoeken na. De spullen die nog niet opgeruimd zijn of in een verkeerde kist beland zijn, neemt ze mee aan tafel. De kinderen mogen meedenken over wat er nog over is en waar dit hoort te liggen. Om de beurt mag iemand het dan op de juiste plek opbergen. Natuurlijk met de complimenten voor iedereen!

De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal uitlokkend.

Jonge kinderen willen de wereld om zich heen ontdekken. Vanuit de visie bieden wij kinderen een veilige, gestructureerde, stimulerende en betekenisvolle omgeving aan. Op deze wijze bieden we kinderen **kansen** om nieuwe dingen te leren/te handelen zodat ze deze handelingen om kunnen zetten in vaardigheden.

Hoe voelt een kind zich als het de ruimte binnen komt? Ga in de deuropening staan op ooghoogte van een peuter en kijk wij hij ziet, door zijn ogen. Is het aantrekkelijk om verder te lopen? Wordt hij uitgenodigd te gaan spelen, te gaan ontdekken? Vanuit het Themagericht werken worden speelhoeken ingericht waarin specifieke herkenbare activiteiten plaats vinden, zoals een leeshoek, een poppenhoek, een bouwhoek of een huishoek. Daarnaast worden er thema-gerichte hoeken ingericht waarin kinderen kunnen spelen, ontdekken, experimenteren en kunnen ontwikkelen, alleen of samen met leeftijdsgenootjes.

De **interactie** met andere kinderen is zeer leerzaam en wordt gestimuleerd. De pedagogisch medewerker stimuleert het spel van het individuele kind of de groep door zelf volgend in het spel van de kinderen deel te nemen aan de activiteit. Het kind wordt door de volwassene uitgedaagd initiatieven te nemen, waardoor het kind zich verder ontwikkelt.

De inrichting van de verschillende hoeken sluit aan bij de leeftijd, het ontwikkelingsniveau, de interesses, de ervaring en de eigenheid van de kinderen. Kinderen leren door te **manipuleren met materialen**. Peuters spelen voornamelijk **sensopathisch** en hanterend, ze manipuleren met materialen en geven soms achteraf betekenis. Pas later gaan ze bewust iets maken, met of zonder plan. Ze willen het zo echt mogelijk doen. Echte materialen hebben dan ook de voorkeur.

De omgeving is **uitlokkend**: speelhoeken en materialen worden gelabeld met plaatjes en teksten, er wordt gebruik gemaakt van dagritme kaarten en daarnaast nemen boeken een belangrijke plaats in het kindercentrum.

Kwaliteit van de educatie: het educatief handelen

Afstemming educatief handelen pedagogisch medewerkers op elkaar

Pedagogisch medewerkers die samenwerken in een kindercentrum stemmen het handelen op elkaar af. Pedagogisch medewerkers handelen volgens de afspraken die vastgelegd zijn in het pedagogisch beleid en pedagogisch werkplan. Per thema wordt daarnaast het handelen gericht op de uitvoering van het specifieke activiteiten aanbod besproken en aan de hand hiervan worden de taken verdeeld. De kinderen worden tijdens hun spel **geobserveerd** waardoor de pedagogisch medewerker weet wat ieder kind nodig heeft om een stapje verder te komen in zijn ontwikkeling. De vorderingen en informatie uit observaties van de kinderen komen in de structurele **kindbesprekingen** aan bod, waarop het educatief handelen van de pedagogisch medewerkers waar nodig bijgesteld wordt.

Effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling

De stimulering van de taalontwikkeling neemt een belangrijke plaats in binnen het kindercentrum. De lokalen zijn taal stimulerend ingericht; er wordt gebruik gemaakt van vertelplaten en materialen binnen het kindercentrum zijn gelabeld om de ontluikende geletterdheid te stimuleren. **Voorlezen** behoort tot het dagelijkse ritueel, in de grote groep, in kleinere groepjes of individueel. Ook kringgesprekjes zijn een vast onderdeel van het dagelijkse programma. Peuters zijn trots wanneer ze in de **kring** iets mogen vertellen: bijvoorbeeld over iets wat ze hebben meegemaakt in het weekend. Het geeft ze het gevoel serieus genomen te worden; 'Ik hoor erbij!' De pedagogisch medewerker speelt tijdens het dagdeel ook in de overige tijd samen met de kinderen en gebruikt in het gezamenlijk spel veel taal.

Bevorderen van interactie met en tussen de kinderen

Het sociale verkeer is niet vanzelfsprekend. In de groep spelen de kinderen in eerste instantie naast elkaar, maar naar verloop van tijd komen ze elkaar tegen in hun spel en ontstaat er interactie. Deze communicatie over en weer, waarbij het initiatief bij de kinderen ligt is waardevol en de kinderen moeten de gelegenheid krijgen hierin zelf hun weg te vinden. De pedagogisch medewerker is op de achtergrond aanwezig om de kinderen te **begeleiden**, te **stimuleren** en te **betrekken** bij de interactie. Zij doet dit door middel van het stellen van **open vragen** of **sleutelvragen** waardoor het kind geprikkeld wordt om na te denken. Doordat de pedagogisch medewerker zelf ook **meespeelt** bevordert ze het samenspel en de wederkerigheid in het spel van de kinderen.

Sleutelvragen zijn vragen waarbij het antwoord niet bij voorbaat bekend is bij de pedagogisch medewerker. Naar het antwoord moet worden gezocht. Er moeten afwegingen worden gemaakt om tot een antwoord te komen. Soms sta je daarbij voor een dilemma. De pedagogisch medewerker is serieus geïnteresseerd in het antwoord van kinderen.

Wat maakt een vraag tot een goede sleutelvraag?

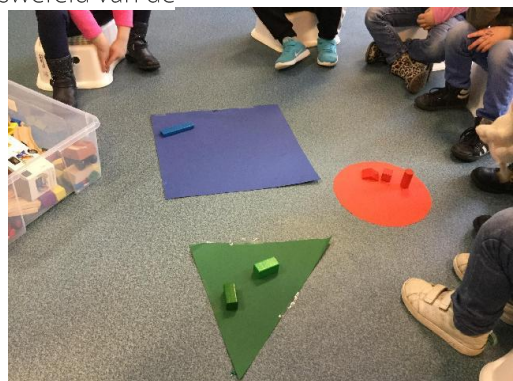
- Er is ruimte voor meer dan één antwoord
- Er wordt een beroep gedaan op verbeeldingskracht van kinderen
- Kinderen worden erdoor uitgedaagd om ervaringen onder woorden te brengen;
- Er wordt eigen, authentieke kennis opgeroepen.

Bijvoorbeeld:

- Hoe ziet het huis van een zeerover er uit?
- Als je naar de vorm en de versiering van dit doosje kijkt, wat denk je dan wat er in zit?

Actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijking van het spel

Het activiteiten aanbod is betekenisvol. Het sluit aan bij de belevingswereld van de kinderen en wekt de nieuwsgierigheid van de kinderen. Kinderen worden geprikkeld door een uitdagende leeromgeving en zijn enthousiast om deel te nemen. Gedurende het programma worden er nieuwe componenten aan het programma toegevoegd, waarmee het spel van de kinderen **verrijkt** wordt en de actieve betrokkenheid gestimuleerd wordt (VAT).

Ontwikkeling van aanpakgedrag bij kinderen

De pedagogisch medewerkers stimuleren het competentie- en autonomiegevoel van de kinderen, door kinderen dingen zelf te laten doen en te ervaren en zelf naar oplossingen te laten zoeken. De pedagogisch medewerker **benoemt**, geeft **uitleg**, **herhaalt** en **kijkt** samen met de kinderen terug op wat ze geleerd hebben en benoemt daarbij nadrukkelijk naar de kinderen wat **goed** gaat. Wanneer competenties nog aandacht nodig hebben, wordt hieraan tijd besteedt.

Responsief (taal)gedrag pedagogisch medewerkers

Allereerst is de pedagogisch medewerker **sensitief**: ze is gevoelig voor de signalen die het kind uitzendt. De pedagogisch medewerker probeert aan te voelen en te begrijpen wat het kind wil, doet of bedoelt (KWL). Daarnaast is ze **responsief**: ze reageert positief op de signalen van het kind. De pedagogisch medewerker reageert op het niveau van het kind, non-verbaal of verbaal, als een kind aandacht vraagt en laat hiermee haar beschikbaarheid zien.

De pedagogisch medewerker heeft een **luisterende houding**, gaat in op wat een kind te vertellen heeft, of het initiatief dat het kind neemt. Ze toont interesse in de belevingswereld van het kind en benadert het kind op kind hoogte. Het kind voelt zich hierdoor gewaardeerd, begrepen en serieus genomen.

Afstemming op niveauverschillen tussen kinderen

Bij de themaplanning wordt aandacht besteed aan de ontwikkelingsbehoefte en het ontwikkelingsniveau van de kinderen. Via de zone van de naaste ontwikkeling dagen we kinderen uit om iedere keer een stapje verder te komen in de ontwikkeling. Deze stapjes worden gerapporteerd in observatie-instrumenten of de persoonlijke rapportage van het kind. De themaplanning omschrijft activiteiten voor de kleine en de grote groep. In het Plan van Aanpak (PvA) wordt de extra zorg die kinderen nodig hebben omschreven en uitgevoerd.

Ontwikkeling, begeleiding en zorg

Binnen Leef Kind is de zorgcoördinator aangesteld om de zorg binnen de organisatie te waarborgen. De zorgcoördinator werkt nauw samen met de pedagogisch medewerkers. Soms heeft de pedagogisch medewerker het vermoeden tijdens observaties, of gewoon een 'onderbuik gevoel', dat er iets is met een kind. Het kan gaan om het gedrag of de ontwikkeling van het kind, of iets in de thuissituatie. We praten dan over aandacht/zorgkinderen.

De zorgcoördinator:

- Communiceert altijd open met de ouders bij een hulpvraag van een kind (informatie uitwisselen, motiveren tot hulp, verwijzen, terugkoppelen)
- Gaat zorgvuldig om met privacygevoelige informatie
- Voert individuele of groepsgerichte observaties uit
- Maakt in overleg met ouders een PvA op basis van observaties
- Adviseert pedagogisch medewerkers met betrekking tot de ontwikkeling van kinderen
- Motiveert pedagogisch medewerkers bij de aanpak rond de zorg van een kind
- Onderhoudt contacten met externe instellingen/partners (informatie uitwisselen, verwijzen, terugkoppelen)
- Maakt afspraken met ouders, pedagogisch medewerkers en externe instellingen/partners over zorgkinderen en bewaakt deze
- Begeleidt en volgt pedagogisch medewerkers in hun werkwijze (interview)

Dit alles zal een bijdrage leveren aan het optimaliseren van de voortgang in de ontwikkeling van het kind, waarbij het **welbevinden** van het kind centraal staat.

Ontwikkeling, begeleiding en zorg binnen de groep

Iedere kind ontwikkelt zich op zijn **eigen tempo** en op zijn **eigen manier**. Een ontwikkeling kun je niet aanleren of (af)dwingen. Gras gaat ook niet sneller groeien als je er aan trekt! Je kunt het wel goed verzorgen en voeden. En dat is wat wij voor de kinderen kunnen doen.

Tijdige signalering van een eventuele achterstand, voorsprong of ontwikkelingsstoornis maakt het mogelijk om advies en hulp in te schakelen waardoor de nadelige gevolgen zo beperkt mogelijk blijven.

Bij de meeste kinderen is geen reden tot bezorgdheid, maar soms kunnen er vragen opkomen over het gehoor, het gezichtsvermogen, de motoriek, taal- en spraakontwikkeling, de opvoeding en het gedrag. Door het hanteren van het 'Kijk' observatie en registratie systeem van Bazalt kan een pedagogisch medewerker het eventuele probleem helder krijgen.

Leef Kind maakt bij eventuele achterstand, ontwikkelingsstoornis of voorsprong gebruik van een PvA. In overleg met de ouder en zorgcoördinator wordt het handelingsplan gehanteerd. Ook kan de zorgcoördinator gebruik maken van externe deskundigen. Mensen die gespecialiseerd zijn in problemen die kunnen optreden bij opgroeiende kinderen, zoals logopediste, ergotherapeut, kinderfysiotherapeut of consultatiebureauarts. Ouders hebben de primaire verantwoordelijkheid voor hun kind. Wanneer de ouders niets doen met het advies en geen verdere stappen ondernemen of toestemming geven tot, dient de zorgcoördinator dit te allen tijden te respecteren. Hierop is een uitzondering: bij een vermoeden van kindermishandeling wordt er gehandeld volgens het protocol 'Kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag voor de kinderopvang'.

Volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen

Bij de brede ontwikkeling gaat het erom dat kinderen zich ontwikkelen tot competente personen. Daaronder verstaan we het vermogen om te denken, te voelen en te handelen, dat kinderen helpt om greep te krijgen op de (sociale) wereld en daarin hun plaats te bepalen. Binnen het kindercentrum creëren de pedagogisch medewerkers voor het kind een omgeving waarbinnen zij zich **veilig** en **geborgen** voelen en weten dat ze geaccepteerd worden. Wanneer het kind zich veilig voelt, is het emotioneel vrij om de wereld om zich heen te ontdekken en zich te ontwikkelen. Het kind wordt op allerlei ontwikkelingsgebieden gestimuleerd en gevolgd.

Het Themagericht werken stimuleert op gestructureerde en samenhangende wijze de ontwikkeling van het kind op het gebied van totale ontwikkeling. Daarnaast wordt de algemene ontwikkeling van het kind ook gevolgd met behulp van de dagboekjes in ons ouderportaal Konnect en via KIJK.

Door het gebruik van KIJK is de ontwikkeling in één oogopslag inzichtelijk. De medewerker administratie maakt een account voor het kind aan zodra een kind bij ons start, zij houdt ook eventuele plaatsingswijzigingen bij.

De pedagogisch medewerkers schrijven observaties in KIJK, bijvoorbeeld na een activiteit in de kleine groep. Elk half jaar vindt er voor kinderen met een WE-indicatie een registratie plaats. De eerste keer is na de einde wenperiode (2 maanden). Dan worden de basisgegevens ingevuld. Na een half jaar volgt de eerste registratie. Na een jaar de tweede en zo verder. De gesprekken met ouders vinden verder plaats rond de 3^e verjaardag en bij 3 jaar en 9 maanden. Indien er enige tijd tussen de laatste registratie en het gesprek zit, wordt deze gecheckt en indien nodig nogmaals ingevuld.

Het laatste gesprek is tevens het gesprek waarin de overgang naar de basisschool wordt besproken. Met toestemming van ouders vindt er (warme) overdracht plaats naar de basisschool. Na 8 weken vindt er vanuit school een terugkoppeling naar het kindercentrum. De ontwikkeling wordt gevolgd en zo kan gemonitord worden of het kind zich goed ontwikkelt, of dat de ontwikkeling stimulans vraagt. Voor een kind dat start met een taalachterstand is het lastig om een gemiddeld niveau te behalen, het is dan ook belangrijk om te observeren en registreren om te zien of hij groeit en zich verder ontwikkelt ten opzichte van zichzelf. Daarnaast kan er middels de groepsregistratie bekeken worden welk ontwikkelingsgebied behoeft in de groep.

Bepalen van begeleiding voor: de hele groep, de kleine/ tutorgroep, het individuele kind

In de themaplanning die voortvloeit uit het Themagericht programma die binnen het kindercentrum gebruikt wordt, wordt aandacht besteed aan groepsactiviteiten, activiteiten die in kleinere groepjes uitgevoerd worden en worden er ook activiteiten voor kinderen in een 1 op 1 situatie aangeboden. De verschillende activiteiten zijn opgenomen in de weekplanning.

Om in kaart te brengen hoe de ontwikkeling van het kind verloopt, gebruikt het kindercentrum het 'Kijk' observatie en registratie systeem. Aan de hand van observatie van wat het kind laat zien en horen, wordt de totale ontwikkeling gevolgd en de ontwikkeling van het kind vergeleken met de ontwikkeling van leeftijdgenoten. Op deze wijze kan gemonitord worden of het kind zich goed ontwikkelt, of dat de ontwikkeling stimulans vraagt. Het 'Kijk' observatie en registratie systeem wordt afgenomen bij binnenkomst van het kind, rond de leeftijd van zijn 3^e verjaardag en voor het exit-gesprek bij ongeveer 3 jaar en 9 maanden.

Evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg

Elk kind heeft een **mentor**. Zij is het vaste aanspreekpunt voor ouders en is ook de aangewezen persoon om met ouders de ontwikkeling van het kind te bespreken aan de hand van de beschikbare resultaten/proces vanuit de Volgen Aanpassen en Toevoegen (VAT), observatiegegevens Kijk-Wacht-Luister (KWL), aan de hand van observaties en vanuit eventuele PvA's. Het uitgangspunt bij het voeren van oudergesprekken is dat ouders en pedagogisch medewerkers bondgenoten zijn in het welbevinden en de ontwikkeling van het kind.

De evaluatie wordt uitgevoerd volgens de PDCA-cyclus en waar nodig bijgesteld. Hierbij is ook het bespreekbaar maken van de ontwikkeling van de pedagogisch medewerker belangrijk:

- Hoe bekwaam ben je?
- Wat heb je kinderen te bieden?
- Wat wil je een kind in je activiteit specifiek leren?
- Ben je je bewust van je (pedagogisch) handelen.

Naast het bespreken van het activiteiten-aanbod is er binnen Leef Kind ook ruim aandacht voor de begeleiding en de zorg van het individuele kind. De ontwikkeling van de kinderen wordt besproken middels structurele **zorgoverleggen** op locatie met zorgcoördinator. Aan de hand van de observatielijsten, wordt de voortgang van de begeleiding van kinderen waarvoor externe hulp (bijvoorbeeld logopedie of ergotherapie) ingeschakeld is, besproken. De mentor van het kind heeft hierin een actieve rol en onderneemt waar nodig actie, bijvoorbeeld in de vorm van een oudergesprek of het opstellen van een PvA. Dit alles in samenwerking met de zorgcoördinator.

Begeleiding van kinderen met een VVE-indicatie

In alle kindercentra wordt de taalontwikkeling van het kind door de pedagogisch medewerkers nauwlettend in de gaten gehouden. De pedagogisch medewerker is gedurende de dag bezig met taal, door middel van een gevarieerd activiteiten aanbod en door het handelen te benoemen van zowel kinderen als pedagogisch medewerkers. Het naar buiten gaan biedt extra taal en extra beleving van het verkennen van de 'echte' wereld om het kind heen. Op indicatie van de pedagogisch medewerkers/zorgcoördinator of op verzoek van de ouders vindt er screening van kinderen door de logopediste van de GGD plaats. Waar nodig krijgen de kinderen extra ondersteuning en worden ze eventueel doorverwezen naar externen.

De pedagogisch medewerkers beschikt over de volgende kennis en vaardigheden;

- Kennis over woordenschat, uitbreiding
- Gesprekjes kunnen voeren, juiste vragen kunnen stellen (diepgang in aanbrengen)
- Werken met thema's en themahoeken
- Samenwerken met ouders
- Kennis van de (taal)ontwikkeling
- Observeren van de (taal)ontwikkeling
- Op een speelse wijze vervolgvaciviteiten kunnen aanbieden
Het zijn in de eerste instantie taalactiviteiten die geboden worden
Vervolgvaciviteiten kunnen thema gerichte activiteiten zijn uit de activiteitspin
- Gestructureerd en georganiseerd kunnen werken (± 10 minuten per dagdeel een gerichte en bewuste (taal)activiteit aanbieden, kijken naar het tijdstip, welke kinderen)

Concreet houdt deze extra (taal)begeleiding in dat een kind individueel of in een klein groepje van maximaal 7 kinderen, op ieder dagdeel dat het aanwezig is, begeleiding krijgt van de pedagogisch medewerker. De begeleiding is erop gericht kinderen een extra stimulans op het gebied van taal, motoriek of sociaal-emotionele ontwikkeling te bieden. De pedagogisch medewerker zal al spelend met de kinderen bezig zijn. Aan de hand van wat het kind aangeeft en onderwerpen die dicht bij de leefwereld van het kind staan, worden de kinderen op een leuke en tegelijk leerzame manier stap voor stap begeleid.

De zorgcoördinator wordt in overleg met de ouders ingezet nadat er signalen zijn van onvoldoende voortgang in de spraakontwikkeling.

Rijk taalaanbod

De pedagogisch medewerker benoemt in alle situaties de dingen bij hun naam bijvoorbeeld je vraagt niet aan een kind: "Wil je mij dat even pakken?" Je vraagt: "Wil jij dat boek voor mij pakken?" De pedagogisch medewerker maakt er een gewoonte van om alles wat zij doet te **benoemen**. Wanneer je consequent alles verwoordt wat je doet, komen kinderen continu in aanraking met taal en leren ze handelingen en voorwerpen te koppelen aan begrippen. Hierdoor krijgt het kind een rijk taalaanbod. Ook andersom kun je taal en handeling aan elkaar koppelen.

- Gaan we fruit eten? Dan nemen we de dagritmekaart van het fruitmoment mee naar de tafel en leggen deze bij het fruit en maken de beweging van eten er bij als gebaar.
- "Hang de jas maar op de kapstok" werkt misschien niet. Laten zien wat je bedoelt en het samen doen en dat herhalen, werkt!
- En praat je over een bal, neem er dan een bal bij.

We gebruiken taal in de meest brede zin van het woord.

Taalruimte

De pedagogisch medewerker geeft het kind de ruimte om zelf te praten, valt regelmatig stil en nodigt het kind uit om wat te zeggen. Kijk, Wacht en Luisteren op dat wat het kind ons laat zien, maakt dat we kunnen Volgen, Aanpassen en Toevoegen. Hierbij wordt het kind gestimuleerd meer te laten vertellen dan alleen het antwoord op de vraag.

Om taal uit te lokken kun je dingen zeggen als: "Echt waar?" "Nee toch." Je hardop zelf vragen stellen of verwonderen nodigt de kinderen uit tot meedenken. De pedagogisch medewerker laat zien dat ze luistert door oogcontact, knikken en gebaren. Op deze manier geeft men een kind voldoende taalruimte.

De pedagogisch medewerker reageert positief op wat het kind zegt, herhaalt wat het kind zegt op de goede manier zonder het uitdrukkelijk te verbeteren. Bijvoorbeeld het kind zegt "Ikke tuiten spelen." "Ah, jij wilt buiten spelen?" Zo laat je het kind in zijn waarde, en geef je op een goede manier feedback.

Een taalrijke omgeving waarin het kind veel Nederlands hoort, stimuleert het kind om met de taal aan de slag te gaan. Ben je er van bewust dat kinderen taal eerst passief opnemen en erna pas actief gaan gebruiken. Al praat het kind nog niet, het leert en begrijpt steeds mee. En we blijven het herhalen: herhaling is hierbij belangrijk! Herhaling is nodig om woorden te onthouden en uiteindelijk zelf te gaan gebruiken.

De zorgcoördinator

De zorgcoördinator is van elke VE-plaatsing op de hoogte en wordt door de pedagogisch medewerkers op de hoogte gehouden over de ontwikkeling. Eén keer per 2 maanden worden alle kinderen intern besproken. PvA's worden besproken en bijgesteld, in overleg met ouders.

Ontwikkeling, begeleiding en zorg in de bredere zorgketen

Pedagogische medewerkers kennen de kinderen die extra zorg nodig hebben

De zorgkinderen zoals bepaald op grond van de doelgroep definitie van de gemeente zijn bij de start in het kindercentrum bij de pedagogisch medewerkers bekend. Het **welbevinden** en de **ontwikkeling** van de zorgkinderen en daarnaast alle overige kinderen waarbij de ontwikkeling stimulans vraagt, wordt structureel besproken in de kindbesprekingen met de zorgcoördinator.

Alle teamleden houden hierdoor zicht op de ontwikkeling van de kinderen die extra zorg nodig hebben en bespreken samen welke hulp gewenst is. De mentor van de betreffende zorgkinderen waakt over de begeleiding die voor de betreffende kinderen ingezet wordt. De zorg van het kind wordt bijgehouden in het zorgdossier van de zorgcoördinator.

Pedagogisch medewerkers melden kinderen aan voor externe zorg wanneer de voorschool de gewenste zorg niet kan leveren

Indien blijkt dat benodigde of passende ondersteuning c.q. begeleiding niet door de pedagogisch medewerkers geboden kan worden, zal samen met JGZ en met toestemming van de ouders externe deskundigheid ingeschakeld worden. Binnen het kindercentrum wordt externe hulp ingeroepen bij onderstaande instanties.

Logopedie

Er is contact tussen Leef Kind en de logopediste van GGD Onderwijsadvies. Deze observeert de kinderen op vraag van zorgcoördinator en/of ouders. De logopedist onderzoekt of het kind taal-, spraak-, gehoor- of stemproblemen heeft. Wanneer het leren praten minder goed verloopt, kan dit gevolgen hebben voor de hele ontwikkeling. Door kinderen al jong in de gaten te houden kun je, indien dit nodig is, al vroeg helpen bij het leren praten.

De logopedist nodigt regelmatig ouders samen met hun kind uit om te bekijken hoe ver de taal- en spraakontwikkeling op dat moment is. Dit gebeurt meestal door een testje te doen met allerlei leuke spelletjes. Na afloop hiervan wordt met de ouders besproken hoever de ontwikkeling is en hoe ouders zelf nog kunnen stimuleren. De logopedist heeft regelmatig contact met de zorgcoördinator/mentor en bespreekt hoe kinderen in hun taal- en spraakontwikkeling in het kindercentrum geholpen kunnen worden.

Inlooppreekuur GGD JGZ

Tijdens het inlooppreekuur in het kindercentrum, dat ongeveer 2x per jaar plaatsvindt, hebben ouders de gelegenheid om met een verpleegkundige van het JGZ/het consultatiebureau te spreken over de verzorging, voeding en opvoeding van hun kind. Wanneer ouders dat wensen, kunnen de verpleegkundigen aanvullende informatie geven over omgaan met het gedrag en het stimuleren van de ontwikkeling van het kind. Veel voorkomende gespreksonderwerpen zijn eten, slapen, zindelijkheid, druk of driftig zijn.

Multi Disciplinair Overleg (MDO)

Problemen rondom het kind kan na toestemming/overleg met ouders besproken worden in het MDO, met als doel problemen zo vroeg mogelijk te signaleren en binnen een multidisciplinair team tot een weloverwogen advies met betrekking tot de zorg voor het kind/gezin te komen.

Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling

Binnen de kindercentra van Leef Kind wordt de [Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#) van de Branchevereniging gehanteerd.

Samenwerking en informatie-uitwisseling

Leef Kind conformeert zich aan het uitgangspunt "één gezin – één plan" en meldt zorgen rondom het kind aan JGZ. Mochten er andere hulpverleners betrokken zijn zal zij te allen tijde toestemming aan ouders vragen deze met elkaar in contact te brengen.

Soms ondervindt een kind of jongere problemen tijdens het opgroeien. Dan kan het zijn dat meerdere organisaties tegelijkertijd betrokken zijn bij de hulp van dit kind. Wij vinden het belangrijk dat geregeld wordt dat organisaties dit van elkaar weten. Dan kan de geboden hulp op elkaar afgestemd worden. Door samenwerking en informatie-uitwisseling is bekend of een meerdere hulpverleners contact hebben met hetzelfde kind of jongere. Dit maakt het voor betrokken hulpverleners mogelijk om met elkaar in contact te komen om zo de geboden hulp op elkaar af te stemmen. Deze afstemming tussen organisaties betekent betere en efficiëntere hulp voor de kinderen of jongeren en hun ouders. Dankzij deze samenwerking en informatie-uitwisseling worden deze kinderen en jongeren met problemen beter gesignaleerd, gevolgd en daar waar nodig ondersteund.

Wanneer er binnen de kindercentra zorgen zijn rondom een kind, wordt dit besproken met de zorgcoördinator van Leef Kind. Waarna het gesprek aangegaan wordt met ouders. Indien bekend is dat het kind na het peuterarrangement/de dagopvang doorstroomt naar de basisschool en/of indien de situatie erom vraagt zal al in een vroeg stadium de IB-er gevraagd worden om aan de gesprekken deel te nemen. Uiteraard met toestemming van de ouders. Dit zodat het kind een soepele start kan maken op de basisschool. Indien de ouder ervoor kiest dat Leef Kind geen overdracht mag doen op de basisschool, zal zij dit melden aan de betreffende basisschool en deze keuze respecteren.

Integrale Vroeghulp (IVH)

Integrale Vroeghulp bestaat uit een team van verschillende deskundigen (vanuit diverse organisaties) zoals een maatschappelijk werker, kinder(revalidatie)arts, een gedragswetenschapper en een coördinator. Zij hebben vanuit ieders eigen invalshoek deskundigheid op het gebied van de ontwikkeling bij jonge kinderen. Zij kijken samen zorgvuldig naar de zorgen/vragen die ouders over hun kind hebben. Samen kunnen zij de vraag goed beoordelen en een advies op maat geven. De medewerkers van Integrale Vroeghulp nemen de vraag serieus, kunnen advies geven, het kind onderzoeken of ouders wegwijs maken in zorg- en hulpverleningsland.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Ouders, kinderen en jongeren tot 23 jaar en professionals kunnen bij het CJG terecht met al hun vragen over opvoeden en opgroeien. Tevens organiseren zij regelmatig workshops en informatieavonden.

Pedagogisch Sociaal Werk (PSW)

PSW Junior biedt zorg en begeleiding aan kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking en/of een ontwikkelingsproblematiek. Ook kan PSW Junior hun ouders en andere mensen in hun directe omgeving begeleiden. De ontwikkeling van het individuele kind staat centraal.

De pedagogisch medewerkers blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden

De pedagogisch medewerkers en in het bijzonder de mentor van het kind blijft de ontwikkeling van het kind met extra zorg bijhouden en verleent de nodige zorg aan het kind binnen het kindercentrum. De mentor bespreekt de ontwikkelingen van het kind met de ouders en houdt contact met de zorgcoördinator.

KWALITEITSZORG BINNEN DE VOORSCHOOL – Leef Kind

Elk kind, elke ouder, elk mens, wil zich ontwikkelen. In een professionele organisatie is het belangrijk om iedereen inzicht te geven in hoe die **ontwikkeling** verloopt en welke dingen er nodig zijn om een volgende stap in de ontwikkeling te kunnen maken.

Centrale vragen die je als organisatie jezelf kunt stellen hierin zijn:

- Doen we de goede dingen?
- Doen we de goede dingen goed?
- Hoe weten we dat?
- Wat vinden anderen er van?
- Wat doen we met die informatie?

Binnen onze organisatie staat het cyclisch proces van ontwikkeling centraal voor kind, pedagogisch medewerker en Leef Kind.

Op elk niveau worden plannen gemaakt	PLAN
uitgevoerd	DO
geëvalueerd	CHECK
en verbeterd	ACT

Voorbeelden van deze PDCA-cyclus binnen Leef Kind zijn:

- De ontwikkeling van kinderen wordt regelmatig geëvalueerd op de vier pedagogisch basisdoelen, zoals genoemd in de Wet Kinderopvang:
  - Emotionele veiligheid
  - Persoonlijke competentie
  - Sociale competentie
  - Overdracht van normen en waarden
- Welbevinden
  - Zit het “lekker in zijn vel”?
  - Is dit de ontwikkeling zoals deze bij dit kind past?
  - Hoe verhoudt zich de ontwikkeling tot leeftijdsgenoten in de groep?
  - Wat is er nodig om dit kind verder te kunnen helpen, zodat het zelf eigenaar kan blijven of worden van zijn eigen ontwikkeling?

Er worden regelmatig observaties afgenomen om te signaleren (CHECK), te analyseren en interventies te doen (ACT). Met gebruik van die gegevens worden de plannen bijgesteld (PLAN) en uitgevoerd (DO). Daarna volgt de evaluatie die opnieuw signaleert (CHECK). Daarmee is de cyclus rond.

- Elke groep bekijkt meerdere keren per jaar of de vorderingen van de kinderen naar verwachting verloopt. Daarbij wordt de ontwikkeling vergeleken met de eigen verwachting en met de [Snellijst](#) Taal (CHECK). Op basis daarvan worden verbeterplan geformuleerd (ACT), dat vastgelegd worden in een jaarlijks Activiteitenplan (PLAN) en vervolgens worden uitgevoerd (DO).
- Elke medewerker heeft een eigen competentieprofiel, waar in staat wat er nodig is om je functie goed te kunnen uitvoeren. Het competentieprofiel is de basis voor talent-ontwikkelgesprekken met de leidinggevende (CHECK). Die gegevens leiden tot voornemens ter verbetering (ACT), waarna een Persoonlijk Ontwikkelingsplan wordt opgesteld (PLAN) en uitgevoerd (DO). Met een voortgangsgesprek (CHECK) wordt de cyclus vervolgd.

VE-coördinatie binnen voorschool

Het toezicht op de uitvoering van VE in het kindercentrum ligt bij de zorgcoördinator van Leef Kind. De zorgcoördinator zet scholing in, volgt en begeleidt. Dit geldt zowel voor de cursussen die aangevraagd en gevolgd dienen te worden als de ondersteuning van de medewerking o.a. door coaching en intervisie. Vanuit de gemeente wordt dit proces ondersteund vanuit BCO-onderwijsadvies en de beleidsmedewerker van de gemeente. De verantwoordelijkheid van de uitvoering en kwaliteit ligt bij de gezamenlijke koppels.

Kwaliteit van VE evalueren

Wij streven er naar om ongeveer 3x per jaar te evalueren in een integraal VE-overleg. Samen met de zorgcoördinator van Leef Kind, de beleidsmedewerker van de gemeente en de onderwijsadviseur van BCO en overige betrokkenen, wordt in dit overleg de kwaliteit van VE geëvalueerd.

DOORGAANDE LIJN

VVE-coördinatie tussen voor- en vroegschool

Leef Kind onderhoudt ongeveer 4x per jaar contacten met GGD/JGZ in deze met de verpleegkundige van het consultatiebureau. Momenteel is er geen functionaris die expliciet tot taak heeft deze contacten te onderhouden met de vroegschool. Het bespreken van onderwerpen zoals overdracht, afstemming pedagogisch beleid en werkplan van het kindercentrum of het schoolplan van de basisschool, doorgaande lijn in programmering behoort tot de gezamenlijke verantwoordelijkheid. De situatie op dit moment is zo dat er vanuit Leef Kind de verbindingen gezocht worden met externe partners in relatie tot het kind. Dit kan variëren van contact opnemen met een basisschool tot het beleggen van een MDO.

Voldoende kinderen stromen door van voor- naar vroegschool

Door de samenwerking en afstemming tussen het kindercentrum en de basisschool van onder andere het programma, het pedagogisch klimaat, het educatief handelen, de omgang met de ouders en de organisatie en de uitvoering van de interne begeleiding en zorg wordt er naar gestreefd om een groot percentage peuters door te laten stromen naar de basisschool. Ouders zijn vrij in het maken van een eigen keuze hierin.

Warme overdracht van voor- naar vroegschool

Vast onderwerp is de warme overdracht van de peuters naar de basisschool, waarbij ouders te allen tijden uitgenodigd worden. Wanneer het kind 3 jaar en 9 maanden oud is, vindt er een exit-gesprek plaats. Na dit exit-gesprek wordt het kind 'overgedragen' aan de basisschool mits de ouder akkoord heeft gegeven. Ouders kunnen toestemming geven voor schriftelijke en/of mondelinge overdracht. Indien ouders de akkoordverklaring niet invullen/ondertekenen en/of geen toestemming geven voor overdracht aan de basisschool (schriftelijk en/of mondeling), respecteren wij dit. Wij melden dat het kind gebruik heeft gemaakt van onze opvang en ouders geen toestemming geven voor overdracht.

De warme overdracht is vormgegeven middels het VVE traject en heeft een gestructureerde didactische en pedagogische aanpak. Omdat vanuit passend onderwijs een passende plek op een passende school gevonden moet worden is het van belang, bij de voorschoolse voorziening, om zorg bij kinderen vroegtijdig te onderkennen. Een goede overdracht is essentieel. Afstemming vindt plaats op alle ontwikkelingsgebieden en de ouderbetrokkenheid. Er is een intensieve begeleiding van de doelgroep kinderen van de kinderopvang naar de basisschool. Tijdens de overdracht wordt de met ouders besproken en beschreven informatie van het kind doorgegeven en wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van kinderen.

Er wordt aangegeven of het kind interne en/of externe begeleiding heeft gekregen en of het kind het VE traject doorlopen heeft. De overdracht van het kind wordt door de pedagogisch medewerker of zorgcoördinator gepland. Deze objectieve overdracht, zonder vooroordelen, vindt voor alle kinderen ± 8 weken van tevoren plaats.

Om de doorgaande lijn naar het basisonderwijs te stimuleren doet de IB-er na 4 weken een terugkoppeling naar de zorgcoördinator. Op deze manier wordt het kind gevolgd in zijn ontwikkeling van 0 tot 6 jaar en is deze ontwikkeling goed in kaart te brengen. Tevens is dit een moment om ervaringen te delen en de samenwerking tussen de kinderopvang en de basisschool te vergroten. Hiermee dragen we de zorg over en zorgen we voor een zorgvuldige overgang van het kind van voor- naar vroegschoolse educatie.

Het aanbod van de voor- en vroegschool zijn op elkaar afgestemd.

Het Themagericht werken van de voor- en vroegschool worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Daarnaast wordt er naar gestreefd om de thema's die aangeboden worden gedeeltelijk parallel te laten lopen en wordt binnen het aanbod bepaald waar en wanneer er mogelijkheden zijn om gezamenlijke activiteiten te ondernemen met de voor- en de vroegschool. Dit kan verschillen per locaties. Zo wordt bijvoorbeeld in kindercentrum 't Baerke de thema's samen met PSW en de kleuterklassen vorm gegeven. Hiermee geven we inhoudelijk vorm aan de aansluiting tussen voor- en vroegschoolse educatie.

De omgang met ouders in de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd

Op dit moment blijft deze omgang beperkt tot de zorgkinderen, waarbij de IB-er op vraag van Leef Kind betrokken wordt om af te stemmen in de omgang met ouders.

Doorgaande lijn op het gebied van pedagogisch en educatief handelen, de omgang met ouders, begeleiding en zorg

Op dit moment blijft deze omgang beperkt tot de zorgkinderen, waarbij de IB-er op vraag van Leef Kind betrokken wordt. We streven een zorgvuldige en aansluitende overdracht na bij de samenwerkende basisscholen in het belang van kind en ouder.

OPBRENGSTEN VAN VVE

Uit de inspectie van 2012 blijkt dat er op gemeentelijk niveau geen eenduidige afspraken zijn gemaakt en vastgelegd over de te bereiken leerresultaten bij VVE. Er heeft op 23 februari 2015 een bijeenkomst plaatsgevonden met alleen de IB-ers van de basisscholen over de opbrengsten/resultaten van VVE. Deze groep IB-ers is een afsplitsing van de werkgroep VE.

De resultaten worden gemeten conform de gemeentelijke afspraken

De resultaten zijn van voldoende niveau

Overlegstructuur

Er zijn verschillende vormen van overleg binnen de kindercentra van Leef Kind. Als volgt:

- Teamvergadering (gehele team).
- Kindbesprekingen.
- Deelname regionaal overleg kinderopvang.
- Deelname regionaal overleg peuterspeelzalen.
- Deelname Gemeentelijk VVE-overleg.
- Deelname LEA (lokale educatieve agenda).
- Deelname MDO.

Samenwerking met het basisonderwijs

De Samenwerking met het basisonderwijs betreft verschillende terreinen;

- De overdracht van het peuterarrangement, kinderopvang naar de basisschool.
- Gezamenlijk activiteiten aanbod voor kinderen van het peuterarrangement, kinderopvang en groep 1 en 2 van de basisscholen.
- Ontwikkeling in het kader van de brede school ontwikkeling.
- Gezamenlijk gebruik van ruimtes binnen de basisscholen t.b.v. buitenschoolse opvang en/of kinderopvang, peuterarrangement.

Samenwerking met andere belanghebbende

- Gemeente

De Kindercentra van Leef Kind zijn geregistreerde kinderopvang van de Gemeente Roerdalen, Swalmen en Echt-Susteren. Middels de subsidierelatie voor zowel het peuterarrangement als het VE-aanbod, is er sprake van een samenwerking tussen de Gemeentes en Leef Kind. Daarnaast is de samenwerking ook gebaseerd op een gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid van beide organisaties.

Leef Kind moet voldoen aan de wet- en regelgeving Kinderopvang. De Gemeente heeft een toezichthoudende taak t.a.v. de omvang, de kwaliteit en het functioneren van de kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. De Gemeente heeft het toezicht op de kwaliteit gedelegeerd aan de GGD. Jaarlijks worden de kinderopvang en peuterarrangementen binnen de gemeentes geïnspecteerd. Het [inspectierapport](#) is openbaar; indien tekortkomingen worden geconstateerd, heeft de Gemeente een handhavende verantwoordelijkheid.